

Az M23 elfoglalta Gomát: nyersanyagbirtoklás vagy politikai célok?

Reile Zsolt & Papp Gábor

Készítette Reile Zsolt, vezető kutató, MKI
Papp Gábor, kutató, MKI
2025. február 28.

Az M23 elfoglalta Gomát: nyersanyagbirtoklás vagy politikai célok?

Az Európai Unió és azon belül Magyarország is érdekelt a Kongói Demokratikus Köztársaság nyersanyagkincseihez való szélesebb hozzáférésben, hiszen azok rendkívül fontosak a különböző elektronikai eszközök gyártásában. Ezt Budapest is hangsúlyozta már különböző diplomáciai eseményeken, köztük a kongói elnök, Felix Tshisekedi látogatásakor is 2024 őszén. A folyamatos kitermelést és ellátást azonban egy olyan félkatonai szervezet zavarta most újra meg, mely már korábban is sok bonyodalmat okozott az ország keleti tartományaiban. A régió stabilitása Magyarország számára is kulcsfontosságú, hiszen a Duna Aszfalt közreműködésével jelentős gazdasági korridor épül Zambia és a Kongói Demokratikus Köztársaság között, lerövidítve a bányavidékek és az Indiai-óceán közötti szállítást. Jelenleg pedig a magyar befektető közreműködésével zajló beruházás az egyik legnagyobb egyedi infrastrukturális magánberuházása Európából Afrikában.

A magát M23-nak nevező lázadó csoport a Kongói Demokratikus Köztársaság (KDK) keleti részében mára gyakorlatilag ellenőrzése alá vonta Észak-Kivu tartomány egészét és délnyugat felé halad. Az M23 a ruandai polgárháborút követően született, etnikailag döntően tuszi milícia, akik eredetileg a hutu fegyveresek üldözése céljából érkeztek Kelet-Kongóba, ahol azóta is aktív tevékenységet folytatnak. Az ugandai és ruandai határ közelében elhelyezkedő Rutshuru város 2022-es elfoglalása óta a lázadóknak napjainkra sikerült kiterjeszteni jelenlétüket az ásványkincsekben rendkívül gazdag afrikai nagytó-rendszer melletti területekre és idén januárban elfoglalni a félmillió Goma városát is. Mindez annak fényében különösen nagy teljesítmény, hogy az M23 létszáma mindössze 6 000 fő körül mozog, amihez további közel 4 000 ruandai és ugandai milícia járul hozzá. Ez a közel tízezernyi fegyveres próbálja most megszilárdítani hatalmát Gomában és a környező, ásványkincsekben gazdag területeken. Jelenlétüket egyelőre sem a Kongói Demokratikus Köztársaság fegyveres erői (FARDC), sem pedig a nemzetközi békefenntartók (ENSZ MONUSCO-missziója és a dél-afrikai országokból álló SADC csapatai) nem veszélyeztetik.

A háborús állapotok a KDK keleti részén valószínűleg fennmaradnak és elképzelhető, hogy kiterjednek nyugati és déli irányba is (bár teljes fegyvernugvás ebben a régióban nem volt az 1990-es évek óta, így talán inkább a harcok eszkalációjáról beszélhetünk). A lázadók propagandája a főváros, Kinshasa elfoglalását is emlegetni szokta. [Tshisekedi elnökön nagy a nyomás választóitól](#), akik nem békés megoldást szorgalmaznak, hanem az erő politikáját alkalmazzák az M23 ellen. A kongói vezetés, azon kívül, hogy Ruandát okolja, a FARDC költségvetését próbálja fokozni és nyíltan fordul a lakossághoz, hogy lépjenek be a seregbe a „hazafias mozgósítás” részeként.

Az M23 jelenlegi aktivitása és földrajzi pozíciója két célt is szolgál: először is, minél nagyobb ásványkincsekben gazdag területet akar az ellenőrzése alatt tartani. Ezért is próbál dél felé, a dél-kivui Bukavu város felé haladni, hogy az ott állomásozó FARDC-csapatokat szétmorzsolva teljes ellenőrzést építsen ki a két, bányákban gazdag tartományban. Másodsorban politikai szerepre törekszik, és próbálja Kinshasával elfogadtatni, hogy a béke csak akkor jön el a KDK keleti tartományaiban, ha az [M23 politikai párttá alakulna](#) és indulna a választásokon – amit természetesen Tshisekedi elnök és környezete erőteljesen ellenez. Goma elfoglalása kulcsfontosságú volt az M23 és Ruanda céljainak megfelelően.

Nem ez az első alkalom azonban, hogy az M23 elfoglalta Gomát: 2012-ben már egy rövid időre megszállta Észak-Kivu tartományát, ám akkor nemzetközi nyomásra és az erősebb FARDC jelenlétre visszavonulót fűjt. Most azonban [Ruanda aktív tűzérségi és logisztikai támogatásával](#) 2024 december közepe óta a lázadócsoporthoz erős támadásba lendült, amit az [Egyesült Államok is elítélt](#). Január 26-ra a csapatok a ruandai különleges erőkkel megtámogatva elérték Goma külvárosát. Az M23 professzionális módon rögtön hozzálátott a gomai adminisztráció átvételéhez és a környező területeken is párhuzamos közigazgatást próbál létrehozni erős propagandára építve. Mindez azt jelzi, hogy az M23 hosszú időre tervez. Meglehetősen szofisztikált közigazgatást épít ki kulcsfontosságú helyeken, mint ahogy azt a Rubaya-környéki bányáknál is tette. Ez az „[államépítés](#)” magában foglalta egy úgynevezett Bányaminisztérium létrehozását is, mely engedélyeket ad ki, adót szed be és biztosítja, hogy az ásványokat csakis az M23-nak lehessen eladni. Ehhez új [helyi rendőrséget és titkosszolgálatot](#) hoztak létre és politikai kampányba is kezdtek. A Rubaya-környéki bányavidéken az M23 rendszeres őrjáratot folytat, folyamatosan nyomást gyakorolva a bányákra és a logisztikai csomópontokra, hogy a kitermelt nyersanyagok fennakadásmentesen jussanak tovább,

elsősorban a határmenti Ruandába. Leglátványosabban [Ruanda aranyexportja növekedett](#), annak ellenére, hogy az ország ma sem számottevő kitermelője a sárga fémnek.

Az Észak- és Dél-Kivu tartományok határvidéke különösen gazdag aranyban, tantálban, ónban és volfrámban, melyekre együttesen szokás 3TG-ként is hivatkozni angol kezdőbetűik alapján. Az említett nyersanyagok a régióban zajló konfliktus meghatározó elemét képezték már korábban is, és nagy valószínűséggel így lesz ez a jövőben is. Ennek egyik oka az említett elemek, azon belül is főként a tantál ellátási láncában keresendő.

Globális szinten Ruanda és a KDK [biztosítja](#) a tantál kitermelésének közel 60%-át. Figyelembe véve, hogy a tantál a digitalizáció meghatározó elemeinek egyike – felhasználásával készülnek ugyanis például az okostelefonok (és egyéb eszközök) kondenzátorai – borítékolható, hogy a kereslet a nyersanyag iránt a jövőben is meghatározó lesz, lévén, hogy a digitalizáció a mindennapok és a világgazdaság egyaránt meghatározó eleme. Ugyanakkor, mivel Brazíliát és Nigériát leszámítva nem akad a kitermelés szempontjából hasonló nagyságrendekkel bíró forrásország, nem sok alternatívája akadhat a régióból érkező tantálnak, illetve az azt tartalmazó ásványoknak.

A helyzetet bonyolítva, további színezetet és konfliktusforrási lehetőséget ad a nyersanyagokkal kapcsolatos politikai versengésnek, hogy azokat, vagyis a 3TG-t, mind az EU, mind az USA úgynevezett „konfliktusos ásványi anyagokként” (*conflict minerals*) tartja számon, és különböző szabályozásokat vezettek be, melyek célja ezen nyersanyagok kereskedelmének leválasztása a konfliktusövezetektől. A vonatkozó [uniós rendelet](#) például előírja, hogy az EU-s importőröknek alkalmazniuk kell a „[kellő gondosság elvét](#)” annak érdekében, hogy feltárják és mérlegeljék, hogy vásárlásukkal hozzájárulnak-e konfliktusok finanszírozásához, az esetlegesen felmerülő problémákat pedig orvosolniuk kell. Ilyen vonatkozású ügybe keveredett a közelmúltban az [Apple](#) is.

Az ellátási láncok konfliktusmentesítése ugyanakkor mind a mai napig akadályokba ütközik. Ennek oka többek között a [nyersanyagok nyomon követhetőségének nehézségeiből adódik](#), ami értelemszerűen megnehezíti annak beazonosítását is, hogy vajon az adott árucikkek konfliktus sújtotta forrásból érkeznek-e.

A nyersanyagok ugyanakkor nemcsak az eredői lehetnek-e konfliktusnak, hanem annak bizonyos mederben tartói is. A Gomát elfoglaló M23 kapcsán többen egy kiszélesedő regionális

konfliktus/háború közeledtétől tartanak. Noha ennek eshetősége nem zárható ki teljes bizonyossággal, az egyik ok, ami ez ellen szólhat, éppen a nyersanyagokban keresendő – igaz némiképp délebbi irányban.

A KDK két nyersanyagban kimagaslóan gazdag és kitermelés alatt álló régióval rendelkezik. [Szemben azonban](#) a közel 30 éve konfliktus sújtotta, jóval elzártabb és alapvetően kézi bányászatra épülő Észak- és Dél-Kivu tartományokkal, a délebben fekvő Felső-Katanga, ahol a kobaltot bányásszák, sokkal jobb infrastrukturális adottságokkal rendelkezik, biztonságosabb is. Ezeknek a paramétereknek is köszönhetően több külföldi cég jelen van a térségben és számos nagyhatalmi érdek köthető ide. Ennek oka, hogy ez a stratégiai fontosságú nyersanyag szintén [elsősorban](#) a Kongói Demokratikus Köztársaságból származik. Ilyen érintett nagyhatalom például Kína, aki kimagasló pozíciókkal rendelkezik a globális kobalt ellátási-láncban, kezdve a KDK-beli bányászattal.

Kongó körül továbbá két nagyszabású vasútvonal is kiépítés, illetve fejlesztés alatt áll. Ezek a [Lobito-folyósó](#), illetve a TAZARA-vasútvonal, melyeknek egyaránt kiemelt stratégiai célja a felső-katangai nyersanyagok szállítása. Előbbi Angolán keresztül nyugat felé célozza biztosítani az útvonalat és alapvetően az [EU, illetve az USA](#) támogatja a projektet, míg utóbbi kelet felé halad Zambián, valamint Tanzánián keresztül és [Kína szorgalmazza nagy erővel](#). A Duna Aszfalt a GED Africa projektcégen keresztül huszonöt éves koncessziós szerződést kötött a kongói és a zambiai kormányokkal is, amelynek keretén belül a [magyar beruházó](#) korszerűsíti a Kongót és Zambiát összekötő Kasomeno-Mwenda Toll Road 184 kilométeres szakaszát, a határfolyón 345 méteres híd megépítésével. Az új út akár 500 kilométerrel is lerövidítheti a kongói Haut-Katanga réz, kobalt és koltán bányászati területeiről a tanzániai Dar es Salaam kikötőjébe vezető utat. Magyarország számára stratégiai fontosságú tehát a régió stabilitása.

Külpolitikai szempontból a legnehezebb helyzetbe ebből az USA–EU–Kína háromszögből talán az Európai Unió került a jelenlegi felfokozott körülmények hatására, mivel nyersanyag-diplomáciája keretében előbb a KDK-val (2023), majd Ruandával (2024) írt alá stratégiai együttműködést a kritikus fontosságú nyersanyagokról az elmúlt években. Így, egyszerre kell saját stratégiai céljai, valamint a két ország között fokozódó feszültség tükrében lavíroznia és egyensúlyoznia. Az EU-nak azonban konkrét lépéseket kellene tennie a felek béketárgyalásait illetően: ennek része lehet az is, hogy nyomást gyakorol Ruandára, hogy vegye rá az M23-at a gamai kivonulásra. Amennyiben ezt Ruanda

nem támogatná, az EU megvonhatná tőlük azt a pénzügyi támogatást, melyet a [mozambiki katonai misszióra](#) kaptak Brüsszeltől – így jelezve a a kivui tartományok biztonságának fontosságát.

Bár Goma elfoglalása jelentős esemény, és az eskaláció lehetősége fennáll, egy olyan kiszélesedő konfliktus, amibe a KDK déli része is belekerülne, egyelőre nem látszik valószínűnek. Ezzel ugyanis az M23 azt kockáztatná, hogy több nagyhatalommal is összetűzésbe keveredjen, amivel vélhetőleg saját magát és politikai aspirációit lehetetlenítené el. Mindezzel párhuzamosan pedig feltételezhető, hogy Ruandára is egyre nagyobb nyomás helyeződne az említett nagyhatalmak részéről. Kiváltképp igaz ez, ha Ruanda valóban olyan jelentős támogatója az M23-nak, ahogy arról a források beszámolnak. Ezzel pedig az ország [saját reputációját](#) és regionális céljait tenné kockára hosszú távon.